

ОБЛІК ЕТАПІВ ОПЕРАЦІЙНОГО ЦИКЛУ

У процесі господарської діяльності господарські засоби перебувають у постійному русі та взаємозв'язку, здійснюють постійний кругообіг, змінюючи при цьому форму і вартість, тобто проходять операційний цикл (англомовний аналог - Operating Cycle). Операційний цикл за своєю природою формування включає ряд етапів управління, зокрема, починаючи з авансування у фактори виробництва і закінчуючи отриманням фінансових результатів від реалізації продукції (товарів, послуг).

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (далі НП(С)БО 1) операційний цикл тлумачиться як проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів (еквівалентів грошових коштів) від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Період (тривалість операційного циклу) - показник ділової активності, який показує час трансформації запасів підприємства в гроші. Наприклад, магазин одягу купив готовий одяг і продав його покупцеві за готівку. Відносно короткий період часу між купівлею одягу та його продажем відображає короткий операційний цикл. На відміну від магазину одягу, виробник верстатів спочатку закуповує матеріали і комплектуючі, після цього відбувається безпосереднє виробництво, а потім надає покупцям з відстроченням оплати. Як результат, операційний цикл для виробника верстатів є значно довшим операційного циклу магазину одягу. Існують галузі, в яких цей період перевищує рік, наприклад, в виробників кораблів.

Зменшення тривалості операційного циклу вважається позитивною тенденцією у довгостроковій перспективі.

Операційний цикл включає до себе багато господарських операцій, які у певних однорідних сукупностях формують господарські процеси, які є відображенням певного етапу кругообігу господарських засобів. Для зручності ведення обліку виділяють наступні процеси: постачання, виробництва, реалізації.

Основними стадіями кругообігу господарських засобів (операційного циклу) є такі господарські процеси (рис. 5.1):

- постачання (купівля);
- виробництво (витрачання / зберігання);
- реалізація (продаж).

Для підприємства будь-якої профілізації діяльності на початковому етапі обліку операційного циклу відбувається закупівля сировини та формування виробничих (товарних) запасів, які за своєю суттю є об'єктивною необхідністю функціонування підприємства. Формально до даного етапу включаються три часових проміжків (технологічна складова): час на формування замовлення, час на перебування матеріальних цінностей в дорозі (доставці) та час, необхідний для прийняття, розвантаження, сортування та підготовку до виробництва (чи продажу). На даному етапі відбувається зміна виду оборотних активів – грошові кошти перетворюються на виробничі (товарні) запаси.

Другий етап обліку пов'язаний з погашенням заборгованості за закуплену сировину та виробничі (товарні) запаси якщо не передбачена передплата. При закупівлі сировини на умовах попередньої етапи підприємство формує дебіторську заборгованість по виданих авансах до моменту фактичного отримання цих запасів.. При закупівлі сировини на умовах відстрочення платежу підприємство формує кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги на період отримання товарного кредиту. При негайній оплаті за отримані виробничі запаси, заборгованість на підприємстві не виникає.

Третій етап обліку операційного циклу безпосередньо пов'язаний зі здійсненням основної діяльності підприємства – процесом виробництва готової продукції (продажу товарів). Саме на цьому етапі відбувається зміна виду оборотних активів з виробничих запасів на готову продукцію. , причому обсяг сировини, що знаходиться безпосередньо в процесі самого виробництва, класифікується в обліковій практиці як незавершене виробництво.

Наступним є етап обліку операційного циклу пов'язаний з періодом реалізації готової продукції, товарів, послуг. Даний процес включає наступні облікові операції: зберігання готової продукції (товарів) на складі підприємства, відображення витрат та доходів від реалізації, відображення витрат на реалізацію, пов'язані з транспортуванням, розвантаженням, налагодженням та запуском готової продукції (якщо це передбачено комерційними контрактами).

Останній етап обліку пов'язаний з періодом інкасації заборгованості за реалізовану продукцію, послуги, (продані товари).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджений наказом МФУ від 07.02.2013 р. № 73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

2. Гуляєва Н. М., Камінський С. І. Операційний цикл підприємства: сутність та механізм формування. Ефективна економіка. 2019. № 1. – DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.55